ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պուլկարիոյ համար
Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի համար տարեկան 15 »
Վեցամսեայ 8 »
Ամերիկայի համար
Տարեկան 3 տլր.
Վեցամսեայ 1.50 »
Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսի համար 20 սանթիմ և երկար ծանուցումներու համար 20 0/0 զեղչ կըլլայ
Վառնայի համար ձեռքի 10 սանթիմ

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Նամակ եւ դրամ ղրկել խմբագրութեան հասցէին
Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ" Варна
Redaction du journal „Charjoum" Varna (Bulgarie)
Արտասահմանի համար ձեռքի)(20 ՍԱՆԹԻՄ)(
Պուլկարիոյ համար ձեռքի)(15 ՍԱՆԹԻՄ)(
Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

«ՇԱՐԺՈՒՄ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

R. P. Kalemcarian, Mechitharistengasse W. 4. Vienne (Autriche)

ՍԱՍՆՈՅ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ

Ապրիլ 25ին Պոլսէն Վիէնա կը հեռագրեն հետեւեալը.

«Հայաստանէն եկած տեղեկութիւններու համեմատ, թրքական զօրքերը շրջապատած են Անդրանիկը իր հրոսախմբովը միասին»։

Պոլ. հեռագրական գործակալութիւնը երկու հեռագրով հետեւեալը կը հաղորդէ Ապրիլ 24ին.

«Երեկ Բիթլիսի վալին հեռագրեր է որ ինքը, երկու հայ եպիսկոպոսներու և գնդախումբի մը հետ միացած զօրքով գրաւեր են Կելիկուզանը, որ կը գտնուի Սասնոյ շրջանի մէջ. իսկ երկրորդ գունդը երկու վաշտերով գացեր է Տալվորիկ, Անդրանիկի ամրացած բանակը շրջապատելու համար. Վերջերս տեղի ունեցած ճակատամարտերու մասին մանրամասնութիւնները կը պակսին»։

«Բիթլիսէն եկած հեռագիր մը կիմացնէ որ Կելիկուզանի մօտ թուրք զօրքը ընդհարում ունեցել է հայ ապստամբներու հետ. 7 զինուորներ սպաննուած են և 13 վիրաւորուած։ Հայերու մեծ մասը փախուստ տուեր է. Դերի ինկածները կը պատմեն որ հայերը մեծ կորուստ ունին»։

Կ. Պոլսէն «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսսէ»ին կը հեռագրեն.

«Կ. Պոլսոյ Անգլիական դեսպանին առաջարկութեան վրայ, թէ պէտք է միաբան դիմումներով հայկական շարժումներու ծաւալման և քրտական գրգռմանց առաջքը առնել, Ֆրանսայի և Ռուսիոյ դեսպանները իրենց կառավարութեանց առաջարկեցին տեղական հիւպատոսներուն հրահանգներ տալ, որ թրքական պաշտօնեաներու հետ այդ մասին պէտք եղած քայլերը առնեն. Այս ամէնը մինչեւ հիմա գործադրուած պիտի ըլլային, սակայն ուշացաւ, որովհետեւ Բիթլիսի համար նշանակուած ռուսական հիւպատոսը դեռ իր պաշտօնատեղին չէ հասած. Եւ որովհետեւ այդ միջոցին արդէն կատարուած են զինուորական գործողութիւններ ռուսական շրջանակները միջամտութիւն մը յարմար չեն գտներ։

Վերջին օրերս Սասնոյ մէջ տեղի ունեցած կռիւներուն մասին հաստատ լուրեր դեռ չեն հասած. Անկասկած կռիւներուն մասնակցած են և քիւրտերը. «Կենջի» (Բիթլիսի վիլայէթ) միւթէսարըֆը քանիցս հեռագրած է, որ հայկական շարժումներու առիթով մահմէտականները գրգռուած են և անկարգութեանց առջեւը առնել դժուար պիտի ըլլայ»։

ԳՈՐԾՈՎ ՕԳՆԵՆՔ

Սասունից եկած տեղեկութիւնները պարզօրէն ցոյց են տալիս որ այնտեղ գործերը հետզհետէ լուրջ և ծանր կերպարանք են ստանում, որովհետեւ թուրք զօրքերի և հայ ապստամբների միջեւ գտնված տարածութիւնը հետզհետէ փոքրանում է առաջինների յառաջխաղացման պատճառով։

Թուրք կառավարութիւնը, ըստ երեւոյթին սանձահարված Անգլիայի և Ֆրանսայի կառավարութիւններից, խուսափում է կոտորածներից. բայց երբէք չէ ուզում դադար առնել, այլ իր զօրքերին, քաղաքական պաշտօնեաների և հայ եպիսկոպոսների հետ առաջ է մղում դէպի Սասնոյ բարձունքը, որպէսզի ժամ առաջ կիսաքանդ ու կիսախաղաղ միջոցներով ճնշէ Սասունցիներին, բռնէ Անդրանիկին և նրա ընկերներին. իհարկէ չը մոռանալով ընդհարման պատրուակներ ստեղծելու մի կերպ Անդրանիկին և ընկերներին ոչնչացնելու, կամ նրանց Սասունի անառիկ վայրերից փախցնելու դիտաւորութեամբ։

Սակայն, որչափ մեզ յայտնի է, թէ Անդրանիկը, թէ նրա ընկերները և թէ Սասունցի քաջերը տրամադիր չեն անձնատուր լինելու, որովհետեւ նրանք համոզված են թէ Թուրք կառավարութեան միակ նպատակն է այս անգամ ճզմել Սասնոյ քաջերին, ու նրանց անառիկ հայրենիքում միջոցներ ըստեղծել Սասունը մշտապէս զսպըված պահելու համար։

Արդէն ընդհարումներ տեղի ունեցել են հայ ապստամբների և թուրք զօրքերի միջեւ. բայց կարող են պատահել աւելի մեծ ընդհարումներ, քանի որ, ինչպէս հեռագիրն է հաղորդում, Անդրանիկը «ամրացած բանակ ունի», և շրջապատված է թուրքերից... իսկ ամրացած դիրքերը, մանաւանդ Անդրանիկի նըման քաջերից դիւրութեամբ չեն առնվում։

Այսպէս թէ այնպէս ապստամբութեան դրօշը պաշտօնապէս պարզված է Սասնոյ կրծքի վրայ, ու հայ ժողովուրդը ամէն ճիգ պէտք է թափէ որ նրա ծածանումը երկարատեւ լինի։

Անուրանալի ճշմարտութիւն է որ երկարատեւ դիմադրութիւններն են միայն արդիւնաւէտ լինում ապստամբ ժողովրդների համար, որովհետեւ պետութիւնները միջամտում են միայն այդ տեսակ պարագաներում։

Սասունը տասը տարի առաջ իր դիմադրութեան շնորհիւ մեզ տուեց Մայիսեան ծրագիրը. Ինչու չը կարծել որ այսօր նրա երկար դիմադրութեան շնորհիւ մենք կարող ենք ունենալ այդ ծրագրի գոնէ մասամբ իրագործումը, եթէ ոչ ամբողջովինը։

Քաղաքական պայմանները աւելի վատ չեն, քան սրանից տասը տարի առաջ. Ընդհակառակը, այսօր աւելի բարեյաջող կարելի է համարել, որովհետեւ մեր ամենամեծ թշնամին, ռուս կառավարութիւնը, որի հրամանով միայն Սուլթանը յանդգնեց Մեծ կոտորածները սարքել, մեծ փորձանքի մէջ ընկած լինելով իր գլխին է դարման փնտռում, ու միջոց չունի խանգարելու մեր բարեացակամ պետութիւններին։

Սակայն մեր բարին կամեցող պետութիւններն էլ չեն միջամըտի եթէ հայկական մեծ շարժումներ, երկարատեւ դիմադրութիւններ տեղի չունենան։

Ուրեմն մեզ մնում է միայն գործել, արագութեամբ, եռանդով. գործով օգնութեան հասնել քաջ Սասունցիներին, արձագանքել նրանց կռւին ու դիմադրութեան։

Այո, գործով, կենդանի և շօշափելի գործով մենք կարող ենք միայն Սասունցիների օգտակար լինել։

Խօսել ենք շատ, գրել ենք շատ, դրամ չը տուողներին անիծել ենք շատ. բայց մեծ խոչընդոտները իրենց անհեթեթութեամբ դանդաղեցրել են մեր գործը. այսօր պէտք է լարել բոլոր ուժերը, պէտք է տապալել խոչընդոտները, ու գործով արձագանքել Սասունին. եթէ ուզում ենք Սասունը փրկել, եթէ ուզում ենք հայկական հարց կոչված հանգոյցի մի կապը գոնէ եւս քանդել։

ՎԱՐԴՕ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—)o(—

Հսկայ Ռուսաստանը ծովի վրայ իր կորսուած փառքը ու պատիւը վերականգնելու համար ծովակալ Մաքարովը ղրկեց Փորթ-Արթուր։ Մաքարով Ռուսաստանի յոյսն էր, բայց Ռուսաստանը շուտով յուսակտուր եղաւ։ «Պեթրոպավլովսք», քաջարի ու յանդուգն ծովակալի հպարտ դրօշակակիրը թշնամւոյն ճարպիկօրէն նեղուցքին անցքին մէջ դետեղած մէկ ականին հանդիպելով ջուրերու կուլ դարձաւ իր հետ թաղելով նաեւ Մաքարովը։ Արկածի լուրը կայծակահար ըրաւ ընդարձակածաւալ երկիրը։ Համայն Ռուսիա ողբաց ինկած հերոսը, եղած կորուստը. Ցարը հոգիին խորերէն վրդովուեցաւ, Ցարուհին լացաւ. —Է ի՛նչ ընենք այդ է եղեր Աստուածներու արդար տնօրինութիւնը. Օրհնեալ ըլլայ անոնց կամքը. — Հայոց ծերունի ու ալեւոր

հայրապետն ալ վրդովուեցաւ ու լացաւ կօզակներու գնդակով խոցուած իր քաջերուն, գողցուած ու կողոպտուած իր դարաւոր իրաւունքներուն համար, բայց այն ատենները Տարմշտասի մէջ խնճոյքներով ու հացկերոյթներով զուարճացող Ցարին համար այդ ամէնը կատակ մը կերեւար։

Մաքարով զոհը դարձաւ ռուսական յոռի վարչութեան։ Ան քաջ էր ու արի, յախուռն էր և տաքարիւն, այո՛, զինուորի մը համար թանկագին առաքինութիւններ բայց Փորթ-Արթուրի մէջ պէտք էր պաղարիւն ու հաշւող առաջնորդող մը։ Նապոլէոնի ռազմական ամենամեծ առաւելութիւններէն մէկն ալ այն էր, որ ան գիտէր ամէն կէտի վրայ, տեղական պահանջներուն յարմար մարդիկ դնել։ Ռուսիա սխալած էր և մեծ եղաւ պարտութիւնը։ Ճաբոնիա ծովի վրայ դարձաւ բացարձակ տէր, դիւրացուց ցամաքի վրայ իր գործողութիւնները, Եալուի վրայ զարկաւ ռուսները և այսօր ցամաքէն ու ծովէն կը պաշարէ Փորթ-Արթուրը։

Ռուսերու երկրորդ մեծ պարտութիւնը տեղի ունեցաւ Եալուի ափերուն վրայ։ Ճաբոնացիները,—սկիզբէն մինչեւ վերջը արհամարհուած այդ ասիացիները—ցամաքի վրայ ալ առաջին բաղխման մէջ տարին նմանը քիչ տեսնուած փառաւոր յաղթանակ մը։

Ռուս շովինիստ մամուլը ժողովուրդը երազներով կօրօրէր, առարկելով թէ վաղը ճաբոնացիները ցամաքի վրայ կերեւան և ռուս քաջարի բանակէն զարնուելով գլխիկոր ու խելակորոյս ետ կը նահանջեն։ Պատահեցաւ—գոնէ առաջին բաղխման մէջ—ատոր ճիշտ հակառակը։

Եալուի վրայ կրած պարտութեան լուրը կայծակնահար ըրաւ ամբողջ Ռուսիան ու ցնցեց իր հիմքերէն։

Հինգ օր շարունակ տաք կռիւ մղելէ ետք ճաբոնական առաջին զօրաբանակը զօրավար «Կուրօկի»ի հրամանատարութեան տակ ռուսերը ետ մղելով անցաւ Եալու գետը։ Ինչպէս Թօկօ ծովին վրայ նոյնպէս ալ Կուրօկի ցամաքին վրայ կը վայելէ մեծ համբաւ։ Ան, 65 տարեկան խոհուն մարդ մը, կը սերի ճաբոնական զինուորական հին ընտանիքէ մը և ունի ազնուական արիւն։ 189.-ին չինական պատերազմի ատեն կազմակերպեց ճաբոնական բանակը և հոգաց անոր բոլոր պէտքերը. այս ամէնը անթերի կերպով կատարելէ ետք փութաց կռուի վայրը, ուր նա ցոյց տուաւ փայլուն ընդունակութիւններ ու ստացաւ մեծ հռչակ։

Կուրօկի առաջին անգամ գրաւեց Կիուլիէնչէնկի դիրքերը, ուր ռուսերը ամրացած էին։ Կիուլիէնչէնկ կը գտնուի Եալուի արեւմտեան ափին վրայ, գետին ծով թափած տեղը։ Իհօ գետը անցած ատեն ճաբոնական հետեւակ զօրքը մինչեւ մէջքը ջուրի մէջ թաղուած էր։ Գետը անցնելու համար ճաբոնացիները առաջուց տեսած էին հարկաւոր բոլոր պատրաստութիւնները։ Անոնց կողմէ ամէն քայլ լաւ խորհուած և լաւ ծրագրուած էր։ Անոնք ի գործ կը դնէին պատերազմական գիտութեան վերջին միջոցները։ Յաջողութիւնը ամէն կերպով ապահովելէ ետք ճաբոնական հետեւակներու գունդը յարձակում գործեց ռուսական զօրքի ձախ թեւին վրայ։ Ռուսերը յանկարծակիի եկան, որովհետեւ այդ կողմէն յարձակում չէին սպասեր և անհոգ էին մնացեր։ Ռուսական ձախ թեւը շուտով տեղի տուաւ և ճաբոնացիներուն ձեռքը ձգեց Կիուլիէնչէնկի բարձրաւանդակը։

Ճաբոնական հրամանատարները՝ ինչպէս կը տեսնուի յառաջ գացած են սիստեմաթիկ կերպով։ Ատոր ճիշտ հակառակը ըրած են ռուսական զօրքի առաջնորդողները։ Անոնք Եալուի վրայ յետաձգած են շատ կարեւոր պատրաստութիւններ։

Եալուի բերանը երկար ատեն իրենց ձեռքն էր և չէին խորհեր այդ տեղերը ականներ դնել, գոնէ թշնամական նաւատորմիղին մերձեցումը արգիլելու համար։ Եւ Ճաբոնացիք գիտցան գործուած այդ սխալէն օգտուիլ։ Ճաբոնական յածականները կամուրջներ շինելու, զօրքը գետէն ապահով կերպով անցնելու համար փութացեր էին կռուի վայրը և մատուցին մեծ ծառայութիւն, նոյնիսկ իրենց թնդանօթներով հարուածելով ռուսական դիրքերը։

Ճաբոնցիներու յաղթութիւնը կատարեալ էր։ Յաջողութեան լուրը մեծ ոգեւորութիւն յառաջ բերած է Թօքիօյի մէջ, իսկ պարտութեան լուրը շանթահարած է Պետերբուրգը։ Նոյն իսկ շուարած կերեւի Կուրապատկին։ Ան նորէն կռուի ելքի մասին տեղեկագրելով պարտութեան յանցանքը կը ձգէ Եալուի հրամանատար զօրավար Զասուլիչի վրայ, առարկելով թէ ինք հրաման տուած էր կռուի չի բռնուիլ և Զասուլիչ անհնազանդ գտնուած է։ Բայց երբ Զասուլիչ յաղթէր անտարակոյս Կուրապատկին այդպէս չպիտի տեղեկագրեր պարտուած գեներալի մասին և պիտի ուզէր յաղթութեան դափնիները իր ճակատին վրայ հիւսուած տեսնել։

Ռուսերը իրարանցման մէջ են։ Մամուլը ժողովուրդը չը վհատեցնելու համար չուզեր պարտութիւնը խոստովանիլ ու յառաջ կը բերէ զանազան պատճառաբանութիւններ։ Հոն կըսուի, թէ ռուսերը միտք չէին ունեցած Եալուի անցքը պաշտպանել, ընդհակառակը անոնք ուզած են ճաբոնցիները Մանչուրիա քաշել եւ այն տեղ զարնել։ Բայց հազիւ թէ իրողութիւնը այդպէս ըլլար, որովհետեւ այդ պարագային ռուսերը հինգ օր շարունակ կատաղօրէն չի պիտի դիմադրէին, չի պիտի տային անպէտ զոհեր եւ չպիտի աւելցնէին ծովային այնքան պարտութիւններու վրայ ցամաքի վրայ ալ պարտութիւն մը, որու բարոյական ազդեցութիւնը մեծ նշանակութիւն ունի պատերազմի ընդհանուր ելքին համար։ Հիմա արդէն զօրավար Օկուի բանակը կը քալէ Փօրտ—Արթուրի վրայ, ուրտեղ գործողութիւնները աւարտելէ վերջ պիտի միանայ Կուրօկիի առաջին զօրաբանակին հետ եւ միահամուռ ուժերով ճաբոնցիները պիտի քալեն Կուրապատկինի դէմ։

Ռուսական զոհերու թիւը մեծ է, անոնց մէջ կը գտնուին սպաներ եւ հրամանատարներ։ Փերի ինկած են 20 թնդանօթներ։ Ռուսերը միակ բան մը չեն մոռցած։ Անոնք թշնամիոյն ձեռք ձգելէ առաջ փճացուցած եւ անգործածելի դարձուցած են թնդանօթները։

Ճաբոնացի սպաննուած զինուորներու թիւը ռուսներէն փոքր է։ Կռուի միջոցին սարսափելի ազդեցութիւն գործած են ճաբոնական թնդանօթները՝ ամէն կողմ մահ տարածելով եւ մարդկային դիակներ սփռելով։

Ռուսական պարտութիւնը Եալուի վրայ կատարեալ էր։ Այս գետի ափերուն վրայ ինկաւ ու ջախջախուեցաւ մեծ հսկան, իր հետ ինկաւ եւ իր վարկը ու համբաւը։ Ճաբոնցիները ասիացի կղզիաբնակ այդ պզտիկ ժողովուրդը, իրենց տարած փայլուն յաղթանակներով այսօր ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհին հիացմունք կը պատճառեն ու իրենց կողմը կը գրաւեն անոր համակրութիւնը։

Ռուսիային պէտք էր այսպէս դաս մը։ Անոր աշխարհակալ ամբարտաւանութիւնը ծայրայեղութեան էր հասած այլեւս։ Ան զոհն է իր ներքին յոռի վարչութեան...

Մարզպետունի

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պագու, 22 Ապրիլ 1904

Զատկի տօնն է, երկաթուղին կանգ կառնէ Պագուի կայարանը, անմիջապէս կը փութամ տեղւոյս Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցին, որը մի է տեղացի եւ մի քանի գաղթական հայերու։

Եկեղեցին շինուած է հայ. փողոցին վրայ, ընդարձակ պարտէզի մը մէջ, ճարտարապետական բաւական նուրբ դրուագներով. երկու սիրուն ու բարձր զանգակատուներով որոնք կարծես կը յիշեցնեն երկու հրեշտակապետները. Իր յատակագիծը ճիշդ խաչի մը ձեւն ունի, որու վրայ շինուած է շէնքը, սիրուն ու փառաւոր։ Տեղւոյս եկեղեցին միակ հայ եկեղեցին է ամբողջ Ռումանիոյ մէջ իր գեղեցկութեամբը։ Ներսի կողմը, պատերու նկարներու ճոխութիւնը, քիչ մը չափազանցեալ է, այնպէս որ Նորեկի մը համար դժուար կըլլայ հաւատալ անմիջապէս թէ հայ եկեղեցւոյ մը մէջը կը գտնուի։ Խորանի դէմի կողմը նկարուած են մեր պապա Հայկ Նահապետի եւ Զօրավար Վարդանի իւղաներկ նկարները հուժկու եւ դիւթիչ։

Կառուցուած է 50ական թուականներէն եւ վերջի տարիներս նորոգուած, հայ արուեստագէտի մը կողմէ. ծախքեղած է միայն վերանորոգելու համար 6000 Փր. որը հաւաքուած է ձեռամբ եւ ջանիւք տեղւոյս Տէր Գրիգոր քահանայ Լազարովիչի՝ բնիկ Սուչավացի, իր պաշտօնին գիտակից հուժկու եւ յաղթանդամ եկեղեցական մըն է, կառավարութեան քով մեծ յարգ եւ հեղինակութիւն ունի, որուն ապացոյցները տուած է արդէն քանիցս նաեւ վերջերս ալ վարձատրուած լանջախաչով որը միայն կարող եկեղեցականաց կը տրուի։

«ԿՐԱԿՈՏ ՋՈՒՐԸ»

(Սիբիրի կեանքից)

(Թարգ. ռուսերէնից)

Բ.

(Շար. նախորդ թիւից)

Արեւը մտնում էր [illegible]՝ վարդագոյն ցոլեր շաղելով ամպերի քուլաների վրա, որոնք կարծես երկնքից կախված լինէին։ Նա շուտով թագնվեց բարձր ու կլոր բլուրի ետեւում, ուր իսկոյն փայլեցին կարմրավառ բոցեր։ Ու յանկարծ այն բոցավառ տեղից սկսեցին բարձրանալ ծուխի կծիկներ, բլուրը սկսեց հրաբորբոք ծխալ. կարծես երկնքի տակ ձիւնը հալվելիս լինէր...

«Ահ, միթէ ձիւնը կարո՞ղ է այրվել» մտածեց օղուց շշմած Բօյագիրը, հրճվելով տարօրինակ այդ հրդեհով,

Ծուխի քուլաները առաջ էին շարժվում, նարնջագոյն կրակները բորբոքվում էին, ու բոցերը աղմուկի նմանում. կարծես անթիւ հրեղէն լեզուներ միացած խօսում էին, բայց ամենամէկը առանձին բան էր ասում։ Նրանց անկապ խօսքերից ստեղծվեց մի քաոս, որ տակն ու վրա արեց ամբողջ տունդրան. կարելի էր կարծել որ եղջերուների անտեսանելի ահագին հօտեր վազում էին ձիւնակոյտերի վրայով. ու իրենց սմբակները սառած գետին եւ եղջիւրները իրարու զարկելով որոտացնում շրջակայ տափարակները. ճիշդ հրդեհի ծխից յանկարծակի եկած գայլերի ոռնոցն էր որ թնդացնում կարծես։ Բայց յանկարծ հրդեհը սկսեց մեղմանալ, կարծես մի աներեւոյթ ձեռք վրան ջուր թափելիս լինէր։ Աղմկալի ու անկապ խօսքերը դադրում էին...

Երկինքը սկսեց մթնիլ, ծխի քուլաները, կարծես մի աներեւոյթ ծանրութիւնից ճնշվելով փռվում էին գետնի վրա, իսկ ձիւնակոյտերը շարժվում ինչպէս քամուց հալածված սպիտակ ալիքներ։

—Պուրգա(*)...

Այս խօսքը դուրս թռաւ Բօյագիրի բերնից, բայց ոչ իբր վախի արտայայտութիւն։

Նա սկսեց զուարթօրէն դիտել կատաղած տարերքի կերպարանքը, որը Բօյագիրին չէր զարմացնում, քաջութիւնից չէր զրկում, ինչպէս Լանդուրի կերպարանքը։

Այս կերպարանքը, որ մինչեւ հիմա պայծառ, հեզ էր, ու ծովի կապոյտութեամբ, գարնան ծաղկի փայլուն զուարթութեամբ վառվռուն աչքեր ունէր, յանկարծ խոժոռվեց, դարձաւ անհաղորդ. կորցրեց իր փայլը. ճերմակութիւնը եւ կարմրութիւնը. Նա հետզհետէ խառնելով աւելի դաժան էր դառնում... մթագնում... Ցուրտ ձիւնակոյտերը ամեն կողմից յարձակվում էին երիտասարդ սամոյեդի վրա եւ սպառնում նրան հիւանդ դալ անել։ Բայց Բօյագիրը փորձառու էր. նա վարժ ձեռքով, քամու կողմից, սահնակը կողքի վրա շուռ տուեց, ապրանքը եւ օգին կապեց տախտակներից, կաշիով ծածկեց, եղջերուներին էլ սահնակի կողքին կանգնեցրեց, այնպէս որ ստեղծվեց մի եռանկիւնի պարիսպ. ինքն էլ նստելով եռանկիւնու մէջտեղը, գետնի վրա, մէջքը դէմ տուեց քամուն։

Կարծես թէ փոթորիկի վայրագ նրան աւելի զուարթութիւն պատճառեց, նա կոկորդային ու ծիգ ձայնով ընկեց երգել իր հայրենի երգը։

Նա երգում էր լայնատարած տունդրայի, կապոյտ ծովի, սառցալեռներով լի, երկնքի պէս մաքուր գետերի, քաջ որսորդի նիրհի նման խաղաղ լճերի, երկարամեւ ձմրան սառցերի, առատ մուտք չը մտնող արեւի, ճերմակ գիշերների, արշալոյսի եւ վերջապէս այն ամենի մա-

(*) Սիբիրի ձմեռնային փոթորիկ։

Ու եւ է մէկը զովելու ունակութիւնը չունիմ, սակայն ճշմարտութիւնն ալ չեմ սիրեր ծածկել․ արդարեւ անզուգական քաղաքն իր հօտին հովիւն է, բառին ընդարձակածաւալ առումով։

Այս առթիւ․ տեղն է չյիշել Ռօմանի տիրականչակ քաղաքոյի եւ Թաղական խորհրդի ազգային ընթացքի մասին, որը գէպի բարոյական անկում կը տանի։

Ռոման եւ Պագով իրարու մօտ գուղքներ են․ բայց որքան տարբերութիւն, հոս կայ հայ կեանք, եկեղեցի․ թաղականութիւնն ամենն ալ լուրջ եւ կարող անձեր, որոնք իպահանջել հարկին իրենց անձնականէն կը վճարեն եկեղեցւոյ պարտքերը շատ անգամ․ Որչափ զանազանութիւն հոս եւ հոն, Պագով կենդանի հայութեամբ, Ռոման մեռած ազգութեամբ, Պագով կը չորժի, Ռոման կը թմրանի լափիրենթոսլ․ Պագովցին իր հայութիւնը պարծանօք կը յիշէ օտարներու առջեւ, մինչդեռ Ռօմանցի հայր կը կարմրի… այս առթիւ կուզեմ գրել յետոյ:

Վերջերս Ռումէն կոռավարութեան տեղւոյս եկեղեցին իմացուցած ըլլալով թէ՝ Վանի վարդապետ Թախոբեանը պիտի այցելէ քաղաքս․ տեղւոյս հայերը առաջնորդութեամբ Տ. Հօր, կլորիկ գումար մը հաւաքեցին իրենց մէջ, եկող եկեղեցականին վայելուչ ընդունելութիւն մը ընելու համար․ սակայն ցաւալի է ըսել թէ՝ հակառակ հաղորդուած տեղեկութեանց եւ պաշտօնական թերթերու յայտարարութեանց, տակաւին ո եւ է մէկը չերեւցաւ մեր եկեղեցական հորիզոնին վրայ։ Մեր Պօլսոյ պատրիարքարանը ե՞րբ պիտի արդեօք կարգադրէ Ռօմանիոյ այցելու հովիւի խնդիրը․ փափաքելի է որ ժամ առաջ կարգադրութիւն մը ըլլար այս մասին։

Աւդան

1904 Մարտ 21/8 Պարիզ

Կովկասում արդէն ու րախութեամբ կարդացած լինելով Լօզանի հայկական դպրոցի մասին, դէպի Պարիզ արած ճամբորդութեանս միջոցին փափաքեցի մի քիչ ճանապարհս շեղելով անձամբ տեսնել այդպիսի մի հիմնարկութիւն, և նրա մասին մօտէն գաղափար կազմել։ Իմ այս տողերով սկսում եմ համարում հաղորդել իմ տպաւորութիւնները, և իմ գրում եմ որ բարի գտնիք մի փոքր անկիւն տալ նրանց Ձեր պատուական թերթի սուղ էջերում։

Թէեւ անծանօթ էի Լօզանին, բայց և այնպէս շատ դիւրութեամբ կարողացայ գտնել դպրոցը, որը գտնւում է քաղաքից մի քիչ դուրս, մի գեղեցիկ ու բարձր գիրքի վրայ, ծառաստաններով շրջապատուած և Ալպեան ձիւնապատ լեռների ինչպէս և կապոյտ Լէմանի վրայ հիանալի ընդարձակ տեսարանով։

Երբ դպրոցը մտայ, մի սպասուհի առաջնորդեց ինձ ընթերցարանը, որի տեսքը մեծ ուրախութիւն պատճառեց ինձ հէնց առաջին քայլից։ Այնտեղ բոլորը, պատերի նկարներից սկսած մինչեւ քսանից աւելի հայ թերթերը ինձ ցոյց էին տալիս որ իրօք հայ մթնոլորտի մէջ էի գտնվում։

Ընթերցարանում մի քիչ սպասելուց յետոյ հիմնարկութեան յարգելի տեսուչին՝ Պ. Մ. Նալբանդեանի հետ պատիւ ունեցայ ծանօթանալու։ Պէտք է ասել որ յարգելի պարոնը շատ լաւ տպաւորութիւն արեց իմ վրայ իր ընդհանուր արտայայտութեամբը, ակնոցների սակից փայլող խելօք և վառվռուն աչքերովը և իր եռանդուն և միանգամայն համեստ բնաւորութեամբը։ Նրա հետ իմ ունեցած խօսակցութիւնը բոլորովին հաստատեց իմ առաջին տպաւորութիւնը․ ես շատ ուրախ էի տեսնելով այդքան գեղեցիկ և օգտակար մի գործի գլուխ նրա նման կարող, հասկացող և վստահելի մի վարիչ։ Պարոն տեսուչը գոհ էր երեւում ամեն կողմից ընդունած քաջալերական ցոյցերից։ Նա մեծ յոյս է տածում որ իր վարած հիմնարկութիւնը մօտիկ ապագայում մեծ ընդարձակութիւն և կարեւորութիւն կստանայ ու կարող կը լինի գործադրել ամբողջութեամբ իր օգտակար ծրագիրը:

Բացի այս բոլորից անսպասելի և կրկնակի ուրախութիւն զգացի իմանալով որ դպրոցը մօտ ժամանակամիջոցում կունենայ իւր գիտական օրգանը․ արդարեւ մի քանի ամսից լոյս է տեսնելու «Գիտութիւն» անւամբ մի պատկերազարդ ամսաթերթ որի նպատակը լինելու է գիտական գործնական ծանօթութիւններ տարածել ժողովուրդի ամեն խաւերի մէջ։

Այս բոլոր ուրախալի տեղեկութիւններից յետոյ ման գալով դպրոցի ամեն մասերում վերջին ատեճան գոհ մնացի իմ այցելութիւնից, հրաժեշտ տուեցի Պ. Նալբանդեանի ի սրտէ շնորհաւորելով նրան իւր վարած գեղեցիկ և ամենաօգտակար գործի համար, որին կատարեալ յաջողութիւն եմ մաղթում։ Հայկական դպրոցը արժանի է ամեն քաջալերութեան և վստահութեան։

Աւելորդ եմ համարում գրել ձեզ նաեւ Լօզանի բնական գեղեցկութեան, նրա շքեղ և բարեկազմ ընդբոցների և նրա զարգացած միջավայրի մասին․ այս բոլորը արդէն քաջ ծանօթ է Ձեզ։ Շատ ուրախալի է որ հայկական դպրոցը հաստատուած է այդպիսի ամենայարմար և առողջ միջավայրում։

Պ. Մելիքեան

Աթէնք 19/4 2/5 1904

Ազգային ներկայ ճգնաժամային վիճակին մէջ երբ ամէն հայ գաղութ իր նուէրները կը փութացնէր Հ. Յ. Դաշնակցութեան գանձանակը, ի նպաստ երկրի կռւողների, Յունաստանի փոքրիկ գաղութն ալ անտարբեր ու անմասն չը մնաց, ու մի գեղեցիկ և օրինակելի անակնկալով ցոյց տուաւ իր զարթնումի նշանները։

Հ. Յ. Դ. Յունաստանի «Կիլիկիա» խմբի ընկերները վերջերս գաղափարը կը յղանան, Սանտոյ քաջարի փէդայիներին ի նպաստ հանգանակութիւն մը բանալ․ շատ քիչ բացառութեամբ՝ Բիրէօսի և Աթէնքի ազգայինները սիրով կը մասնակցին բացուած հանգանակութեան, որը 2-3 օրուայ ընթացքի մէջ կը հասնի 742 դրախմ. գումարի։

Համեմատելով տեղւոյս մէջ մինչեւ ցարդ կատարուած ուրիշ բարենպատակ հանգանակութիւնները՝ այս հանգանակութեան հետ, վերջինս եզակի անգ մը կը գրաւէ։

Այս յաջողութիւնը թէեւ անակընկալ մըն էր Դաշնակցական ընկերների համար, բայց իրականութիւնը ցոյց տուաւ թէ՝ հայ ժողովուրդը, զրկուած իր հայրենիքէն, ապրելով օտար միջավայրերի մէջ չէ կորուսել սակայն իր ազգային ցաւի գիտակցութիւնը, և նա խորապէս համոզուած յեղափոխութեան անհրաժեշտութեան, փրկութեան գործին ձեռք կը կարկառէ, իր նիւթական օժանդակութիւններով։

Աւելորդ չէ յիշել թէ՝ Աթէնքի մէջ կան մի երկու ունեւոր վաճառական ազաներ ալ, որոնք գաղութիս քաղական ազաներն ալ են․ այս մեծապատիւները (!) բացուած հանգանակութեան չը մասնակցելէ զատ, հրէական բարոյախօսութեամբ մտքեր պղտորելով խանգարել ուզեցին, բայց. հասարակութիւնը —հակառակ իր աննախանձելի նիւթականին— իր պարտաճանաչութեան հետ միացնելով առատաձեռնութիւնը, արհամարհանքի խոշոր ապտակ մը տուաւ ազաների երեսին, —եթէ այդ արարածները ունին ամօթոյ զգացում—։

Դաշնակցական ընկերները նմանապէս խորհուրդը ունին նոյնանպատակ հանգանակութեան մը ձեռնարկել Յունաստանի ուրիշ հայաշատ շրջակաները, կը յուսանք թէ նոյնքան յաջողութեամբ ի գլուխ պիտի բերեն և այս ձեռնարկը։

Գովելով Յունաստանի գաղութի մեր հայրենակիցները Դաշնակցական ընկերների հետ կը ցանկանք, որ ժողովուրդ թէ՝ յեղափոխական ձեռք ձեռքի տուած չարունակեն իրենց բարոյական և նիւթական աջակցութիւնները ի նպաստ ազգային դատին, առանց անգամ մը եւս վերադառնալու դէպ այն խորին մեռելութիւնը, որը դժբաղդաբար տիրել էր Յունաստանի հայութեան վրայ անխռովի։

Սեգոդ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐԻ ՆՈՐ ՀԱՒԱՔԱԾՈՆ

Մօտերս, Պարիզում լոյս տեսաւ Պ. Գալուստ Բոյաճեանի հաւաքած և ձայնագրած հայ ժողովրդական երգերի պրակը, հայերէն և ֆրանսերէն լեզուներով։

Ուրախ ենք յայտարարելու որ այս անգամ երգերը իրապէս ժողովրդական երգեր են և եւրոպացին կարող է գաղափար կազմել մեր զուտ ժողովրդական երգերի արժէքի մասին։

սին, ինչ որ յաւիտենապէս անփոփոխ փայլում ու լոյս է սփռում աշխարհի վրա, ինչ որ միանգամայն շատ պարզ ու շատ բարդ է, ինչ որ միակերպ կախարդում է թէ գիտնականի եւ թէ տգէտի սիրտը…

Բոյաջիրը երգեց երկար ու տխրաձայն. քամին նրա երգը թռցնելով տարածում էր ամայութեան մէջ եւ ձիւնակոյտերի վրա։ Ու ոչ ոք չը լսեց այդ երգը. միայն կիսով չափ ձիւնի մէջ թաղված եղջերուները իրենց խելացի եւ չարժուն աչքերով դիտում էին իրենց տիրոջը. կա՛, ծեր նրա երգածը հասկանալով։

Երբ Բոյաջիրը վերջացրեց երգը, վերջացաւ եւ պուրգան։ Նա վեր կացաւ, ձիւնի կտորները թափ տուեց վրայից եւ չուրջը նայեց. Սահնակի վրայից կախվել էր ինչ որ մկրտակ մարմին. ու կարծես ձեռքերը տարածելով ուզում էր սահնակը. եղջերուներին եւ սրանց տիրոջը միասին գրկել նետել ձիւնակոյտի մէջ եւ իր ծանրութեան տակ ճզմել։

Բոյաջիրը նայեց եղջերուներին, երկինքին, որ ձիւնակոյտի էր նմանում, ու համբերութիւնը կորցնելով փնթփնթաց, «մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւէ այս»։ Նա բռնեց սահնակը, ուզեց ձիւնի միջից դուրս քաշել, բայց այդ վայրկեանից կախված սպիտակ զանգուածը յարձակվեց նրա վըրա եւ գետին տապալեց։

Բոյաջիրի աչքերը մթնեցին. նա ձիւնի տակ թաղվեց. փոսը, ուր նա պաշտպանվում էր պուրգայից, ձիւնով լցվեց: Բայց ձիւնը հող չէ. իսկ սամոեդը ինքզինքը ձիւնի մէջ այնպէս է զգում, ինչպէս ձուկը ջրում. Ձեռք ոտքը շարժելով Բոյաջիրը լոյս աշխարհ դուրս եկաւ։ Ձիւնի կտորները աջ ու ձախ էին թռչում ու շատով սպիտակ զանգւածի միջից արտաւեցին Բոյաջիրի բրդոտ գլուխը եւ ուսերը. Նա սկսեց ձիւնի փոսի միջից երկինքը դիտել. այժմ ձիւնակոյտի փոխարէն նրա գլխի վերեւում կամարած էր երկնքի կապոյտ գմբէթը. գմբէթի վրա փայլում էին աստղերը որոնք երկիրը ցոլում էին կայծերով, իսկ կայծերը սփռվում էին ձիւների վրա…

Այլակերպումը այնքան արագ կատարվեց, որ նախապաշարված սամոեդին թվաց թէ արշալոյսի եւ աստղերի փայլուն ոգին երկինք դուրս գալով յաղթահարեց փոթորկի խաւարադէմ ոգուն, որ ձիւնակոյտի կերպարանք էր ընդունել…

Աստղազարդ գիշերին որչափ մարդ լաւ է զգում հոգու խորքում. Բոյաջիրը դուրս ցատկեց ձիւնակոյտերի միջից ու եղջերուների եղջիւրներից բռնելով նրանց կապեց աղեղին ու ճչաց. Սահնակը, թանկագին բեռով միասին, բարձրացաւ ձիւնաթմբերի վրա եւ այն տեղից սահեց ձորակի մէջ ուր դեռ աշունից սկսած պատկած էր պինդ սառած ձիւնը։ Այդ տեղը Բոյաջիրը եղջերուների սարքը կարգաւորելուց յետոյ նստեց սահնակը: Եղջերուները շարժվեցին սիրով եւ խկոյն նրան, հօտատու աունգները ծիծ հօտը առան. Մօտակայ բլրի ետեւում, ուր մի քիչ առաջ հրահրված էր երկինքը եւ ձիւնը բորբոքված, գտնվում էր երիտասարդ սամոեդի բնակութիւնը։ Լուսը ծագել էր արդէն երբ Բոյաջիրը մօտեցաւ իր բնակավայրին։

Լուսինը կախ ընկած դժգունում էր. հազիւ նշմարվող ամպերի քուլան թափանցիկ շղարշի նման սահում էր նրա ճակատովը. որը դեռ արտացոլում էր պայծառ գիշերվան անուրջները. որչա՛փ լաւ են այդ անուրջները, ու որչափ գնահատելի են նրանք տունդրայի վայրենի զաւակի համար. որը սովոր է աստղազարդ գիշերների առանձնութեան, նրա առջեւ ձգվում է անչափ հեռուն, չուրջը անսահման լռութիւնը, բարձրը՝ աստղերով բոցավառված ու փալփլուն կէսգիշերային փայլուսի անդրադարձումներով։

Երգերը թուով տասը են և բաւական յաջող զատված. Ներանցում արտայայտվում են գրեթէ ժողովրդի բոլոր տեսակի զգացմունքները։

Երգերը դաշնամուրի համար ներդաշնակել է Պ. Ա. Մէրիէքս, ներածութիւնը գրել է Պ. Պիէր Օբրի, իսկ ֆրանսերէնի վերածել Պ. Արշակ Զորանեան։ Շնորհակալութեան արժանի են այս գործի համար բոլոր աշխատողները։ Բայց լոկ շնորհակալութիւնով գործ չի առաջ գնայ, մանաւանդ այս տեսակ դժուարին ու սուղ գործերը. հայ հասարակութիւնն էլ պէտք է աշխատի այս տեսակ հրատարակութիւնները սպառել։ որպէս զի աշխատողները չը վհատվին ու շարունակեն։

Այս հաւաքածոյի գինը կարժէ 5 ֆրանք, և ամեն մի հայ ընտանիք, որը դաշնամուր ունի, պարտաւոր է այդ ժողովրդական երգարանը ունենալ և իր տան մէջ հայ ժողովրդի երգերը լսելու և սիրելու վարժվել։

Երգարանի կողքը զարդարված է մի սիրուն նկարով, որը գծել է նկարիչ Պ. Ա. Ֆէթվաճեան։

Գնել փափաքողները կարող են դիմել Paris 2 Rue du Louvois, chez M. Demetz 5 ֆր. 50 սանթիմ ուղարկելով կամ թէ Tiflis Caucase chez M.Sousanadjian, magasin musique 2р. 25 կոպէկ ուղարկելով։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Պոլսէն Վիէննա կը հաղորդեն, որ Հայաստանէն եկած հեռագրի մը համաձայն Սասունի մօտերը, Կէլիկուզանի, գիւղի քով, արիւ-

---

Հեռուն՝ լուսածագի կապտագոյն մշուշի մէջ ըմկղված, հալիւ երկրին հպած, արդէն աստաքիզոյն մէջի միջով, արտացոլում է արշալոյսի շողումները, շուրջը ամրողջովին արծաթազօծ է։

Ամեն ինչ անշարժ է. սակայն այդ անշարժութեան մէջ մահ չկայ. այլ քուն։ Զրկայ եւ լռութիւն անապատի երեւութական անշարժութեան մէջ. ով որ երգում է երկնքում. ով որ հառաչում է ձիւնակոյտերում. ով որ շարժվում է լոյսի մէջ... Եւ հեռուն եւ բարձրը եւ շուրջը լի են խորհրդաւոր ձայներով, խորհրդաւոր հառաջներով, հանելուկային ուրուականներով։ Անապատը չէ մեռած, այլ ապրում է. բայց առասպելական կեանքով, որում չկան որոշ ձեւեր ու սահմաններ. ուր ամեն ինչ շփոթ է, խորհրդաւոր եւ իմի ձուլված անուրջների գեղգիտակի մէջ... Լուսնի շողերի միջով սահում անցնում են թեթեւ օդային ուրվականներ. նրանք նստոտում են ձիւնակոյտերի վրա. դուրս են նայում ձիւների միջով, թագնվում են առվակների ճեղքվածներում եւ մացառներում, որոնք սողում են երկրի վրա...

(Շարունակելի)

նահեղ ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է հայ ապստամբներու և թուրք զօրքերու միջև. երկու կողմէն ալ բազմաթիւ սպաննուածներ կան. գերի բռնուած են 40ի չափ ապստամբներ, միւսները լեռները փախեր են. զօրքը գրաւեր է ապստամբներու դիրքերը(*)։

ՌՈՒՍԻԱ

25 ապրիլին Բեթերսպուրկէն կը հեռագրեն որ ցարը շարած է պատերազմի դաշտէն ամէն օր եկած անյաջող լուրերէն։

Քանի մը օր առաջ Բուրօքաթքին հեռագրած էր որ ամէն միջոց ձեռք առնուած է ցամաքին վրայ թշնամուն դիմադրելու, գլխաւոր հրամանատարը վստահացուցած է որ ռուս ամրութիւնները անմատչելի են ճաբոնացիներուն։

Ցարին հիասթափումը մեծ է. Ալէքսիէվին հրամայած է խիստ քննութիւն կատարել պատերազմի անյաջողութեան պատճառները հասկնալու համար և մանրամասնօրէն տեղեկագրէ։

—Վարսովիէն կը հեռագրեն որ մայիս 3ին, լեհական սահմանագրութեան հռչակման տարեդարձի օրը խռովութիւններ եղած են. մօտ 1000 հոգի ձերբակալուած են և մէկ ուսանող սպաննուած։

ՌՈՒՍ—ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Ճաբոնցիք մեծ ճակատամարտ մը վերջը, գլուեր են Ֆին-Խուանկ-Զանկը։

Ռուսները քաղաքէն հեռացան մեծ կորուստ տալէն ետքը։

—Բեթերպուրգէն պաշտօնապէս կը հաղորդուի որ ռուսներուն կորուստը վերջին ճակատամարտի մէջ եղած է. 45 սպաներ և 500 զինուոր անյայտացած են. 7 սպայ և 672 զինուորներ սպաննուած են. 952 զինուորներ և ըսպաներ վիրաւորուած են։

—Թոքիօէն Պէրլին-Թակպլաթի կը հեռագրեն որ ճաբոնացիները Եանկ Սէպունի քով ճակատամարտ ունեցեր են 4200 ռուս զօրքերու հետ, որոնցմէ մեծ մասը սպաննուեր են, իսկ չորս հարիւրն ալ գերի են բռնուեր։

—Ճաբոնացիները գրաւեր են Դալնին, ինչպէս և Բօրթ-Արթուրի քովը Բօրթ-Պատամը։ Երկու քաղաքներ են ալ հաղորդակցութիւնը բոլորովին խզուած է ռուսական միւս քաղաքներէն և զօրքէն։

Ծ. Խ. Ինչպէս կերեւի այս լուրը կրկնութիւնն է Կէլիկուզանի քով կատարուած ընդհարումի մասին վերը տուած տեղեկութեան։

Ամիրալ Թոգո կը հաղորդէ թէ վերջին փորձը յաջողած է. և Բօրթ-Արթուրին նաւահանգստին մուտքը բոլորովին գոցուած է. մակոյկ մը հազիւ կարենայ անցնիլ։

—Բօրթ Արթուրը պաշարուած է և ցամաքէն։ Ամիրալ Ալէքսիէֆ իր սպայակոյտով հեռացած է Բօրթ Արթուրէն։ Կը կարծուի որ Բօրթ Արթուրը երկար չը պիտի կարենայ դիմանալ։

Բէօթէրի գործակալութեան Նիւչվանկէն կը հեռագրեն թէ՝ ինչպէս կերեւի ռուսները որոշած են թողուլ և Նիւչվանկը, որովհետեւ կը քանդեն ամրութիւնները, իսկ զօրքին մեծ մասն ալ մեկնած է. կը մեկնի և ռուս բնակչութիւնը. օտարները ապրսափի մէջ են։

—Ռուսական երեք թերթերու թղթակիցներ սպաննուած են Եալուի ճակատամարտին մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ

Թիմլայէն Լօնտոն կը հեռագրեն որ անգլիական արշաւախումբը Թիպէթցիներուն հետ ընդհարում ունեցեր է. 100 թիպէթցիներ սպաննուեր են, 150ի չափ ալ վիրաւորուեր։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Վաղ գիշեր, Նատէժտա խումբը Պ. Պապաեանի ղեկավարութեամբ հայերէն լեզուով պիտի ներկայացնէ «Հաւատք, Յոյս, Սէր» տրամը։

Նոյնպէս տեղի պիտի ունենան հայկական կեանքէն պատկերներ։

Բաւական ժամանակէ ի վեր Վարնայի հայ հասարակութիւնը զուրկ է հայերէն ներկայացում տեսնելէ, վաղը ուրեմն իրեն առիթը կը տրուի այդ բաւականութիւնը ստանալ։

Կը յուսանք թէ թուրքերէն ներկայացումներէն աւելի հոգ հայ բազմութիւն մը պիտի գտնուի հոն։

Վերջապէս ժամանակ է որ Վառնայի ստուարաթիւ հայութիւնը իր պահանջներէն մին դարձնէ հայերէն ներկայացումներ ունենալ, հայ դերասաններէն հայերէն խօսքեր պահանջել։

Պատուարժան խմբագրութիւն

Շարժում Լրագրոյ

Հաճեցէք ներկայս հրատարակել Ձեր յառաջիկայ թերթի մէջ։

Տեղւոյս Սղբ. ընկ. ընդհանուր ժողովը որ ապրիլ 25 կիւրակի օր տեղի պիտի ունենար մեծամասնութիւն գոյացած չըլլալուն յետաձգած է յառաջիկայ կիւրակէ մայիս 2ի կէսօրէն առաջ ժամը 10ին Ակգ. վարժարանի մէջ։

ՕՐԱԿԱՐԻ

Ա.— Վաւերացումն նախորդ նստի ատենագրութեան,

Բ.— Համարատուութիւն տնօրէն խորհրդոյ,

Գ.— Առաջարկներ,

Դ.— Հրաժարական Գործնական ժողովոյ,

Ե.— Նոր ընտրութիւն եթէ հարկ դատուի։

Կը խնդրուի պատուարժան անդամներէ որոշեալ օրը ներկայ գտնուիլ, հակառակ պարագային ներկայք մնծամասնութիւն համարելով ատեանը պիտի բացուի։

Դիւան Ազգ. Ընդհ. ժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Պ. Քիւրճեան Նշան Սմիրճեան

Վառնա 26 Ապրիլ 1904

(ԿՆԻՔ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԼՕԶԱՆ, (ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ)

—)(o)(—

Հայկազեան վարժարանը կընդունի 10էն 20 տարեկան աշակերտներ, որոնց կուտայ ազգային և եւրոպական լուրջ, առողջ և հիմնական կրթութիւն։

Հայկազեան վարժարանը ներկայ վեցամսեայէն սկսեալ հինգ աշակերտ պիտի ընդունի մեծ զեղչով։

Վարժարանիս տնօրէնը յանձն կառնէ նաեւ հայ օրիորդներ պատուաւոր ընտանիքներու մէջ զետեղելու ինչպէս և անոնց բարոյական և իմացական կրթութեան վրայ հսկելու գործը։

Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

Մ. Նալպանտեան

Ինսթիթիւթոր Արմենիեն

Լօզան, (Սուիս)

ՍՐԱՀ ՍԱՔԷՏԻՆԷԻԻ

«Նատէժտա» հայ դերասանական խումբը վաղը գիշեր պիտի ներկայացնէ Տ. Վ. Պապաեանի առաջնորդութեամբ։

ՀԱՒԱՏՔ, ՅՈՅՍ, ՍԷՐ

Բարոյալից թատերախաղ 6 արար.

—)o(—

ՍԱՍՈՒՑ ՀԵՐՈՍՈՒՀԻՆ ՇԱՒԻ

Պիտի արտասանէ Տկ. Լ. Յակոբեան

ԳԻՆԵՐ

Ա. կարգ թուաւոր 1,50 ֆր. Բ. կարգ 1 ֆր. կալորի 50 սանթիմ

300,000

ՖՐԱՆՔ

Ամէն անոնք՝ որ օրական կէս քիլօ հաց կառնեն՝ կը մասնակցին վերգրեալ մեծ պարգեւին, որ պիտի քաշուի Մայիս 19ին Պոլիս։

Հարստանալ ուզողները՝ թող բարեհաճին հասցէներնին մեզ ղրկել Զարպհանէլեան գրատան միջոցաւ։

Հ. Մ. Կիւմիւշճեան

1904 Ապրիլ 18

Վառնա

Отговорникъ
Мурадъ-Ераносянъ

Печатница „Взаимность“ Варна